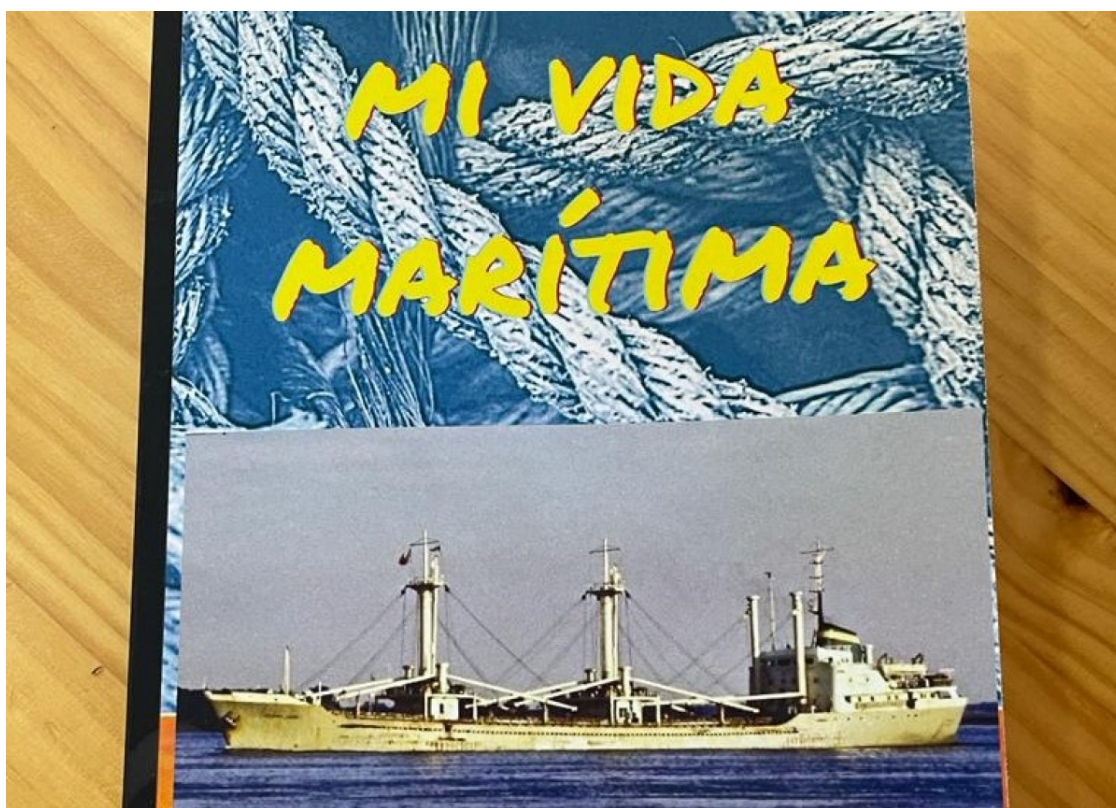


Francisco Rodríguez Consuegra publica la segona entrega de la seva autobiografia

"*Mi vida marítima*" relata la seva arribada a Tarragona, els estudis universitaris, la seva vinculació amb la mar i els amors



Francisco Rodríguez ha publicat la segona entrega de la seva biografia | Cedida

Francisco Rodríguez Consuegra (Sevilla, 1951) ha publicat el seu segon llibre autobiogràfic titulat *Mi vida marítima*. Aquest nou relat abasta el seu període d'adolescència i joventut, quan la família deixa Sevilla per a residir a Tarragona. Aquest volum està centrat sobretot en la seva relació amb la mar, la seva estada a les platges de Tarragona i les seves etapes de marí mercant i estudiant a l'Escola de Nàutica. En un segon pla, contempla les seves experiències a la universitat i els seus amors. Com la primera, *En una calle en Sevilla*, aquesta obra és un bon exercici de franquesa carregat de sentiments i emocions. El llibre està disponible només a Amazon.

En la nostra entrevista de fa un any, en ocasió del primer volum de la seva autobiografia, *En una calle de Sevilla*, ens anunciava una segona part. Respon aquest segon volum a la seva intenció de llavors?

Pel que fa al pla general, aquest lliurament s'adapta bé al pla que llavors tenia. Una altra cosa són

els detalls. En tractar-se d'una obra on predominen els sentiments i les emocions, que impregnen sempre el relat, el desenvolupament dels diversos temes ha estat molt en funció del que donaven de si, emotivament parlant, i això no se sap bé fins que un es posa a treballar. Per exemple, llavors no sabia com de complicat anava a ser el fet de tocar certs temes, ni l'espai que em prendria relatar les aventures de busseig i marítimes. Tampoc tenia una idea clara de com intercalaria estudis, treball i vida amorosa, però a poc a poc els capítols han anat destil·lant-se, una mica per ells mateixos, com passa tan sovint a l'escriptor.

El present lliurament acaba als seus 28 anys. Hi haurà una tercera part?

Això espero, encara que si fos així nous problemes, difícils d'abordar, sens dubte apareixeran. A mesura que l'explicat ens queda més a prop en el temps, tot està més fresc; això certament facilita el treball, la memòria no necessita tanta ajuda. No obstant això, si segueixo la mateixa línia de franquesa en descriure les meves relacions amb altres persones, com espero i desitjo, es planteja un problema: saps que algunes d'elles et llegiran. En la vida no tot és color de rosa, ni en el treball ni en les relacions d'amistat, ni en les de parella. Si has de contar que tal o tal altre col·lega o amic et va fallar, o et va traïr, és difícil no veure's condicionat per això en descriure el succeït. Un no pot, no ha d'erigir-se en tribunal, però ha de defensar la seva posició. Al mateix temps, si descrius certes relacions amoroses, a vegades entrant en l'esfera de l'íntim, és impossible no pensar que pots fer mal a algú. Tot és un compromís, s'han de conjugar sinceritat i delicadesa si es vol sortir airós i aspirar al respecte del lector.

El llibre no arriba a cobrir els seus anys de catedràtic de l'institut Salvador Vilaseca, de Reus.

Efectivament, i és una cosa que lamento. Alguns dels meus estudiants i amics de Reus esperaven amb curiositat el relat de com i per què vaig arribar a aquesta ciutat, i descobrir potser alguns dels secrets que en aquella època van quedar velats per les circumstàncies. Així mateix, hauria estat molt agradable per a mi contar aquells anys docents des del meu punt de vista. Lamentablement no hi havia espai per això, a risc d'haver publicat un volum de longituds desmesurades. A més, primer havia de relatar les meves primeres experiències com a catedràtic de l'institut a Vic, on vaig inaugurar la meva carrera com a professor de filosofia. Es van contar moltes ximpleries, algunes malèvoles, sobre el meu passat en arribar a Reus, i crec que haig d'aclarir-les totes, però no és encara el moment.

Gairebé la meitat del llibre es desenvolupa a la Tarragona dels anys 60. Podria fer-nos una breu pinzellada de la ciutat de llavors?

Ciutat de capellans i militars, es deia, i amb bona part de raó. Tarragona era llavors una ciutat bastant provinciana. En el meu barri, prop de la plaça dels Carros, hi havia petites botigues de les de tota la vida, de comestibles, de roba, merceries, etc., on el tracte era molt humà, que han desaparegut fa molt. En entrar et preguntaven: ?català o castellà??, i s'adaptaven; avui això s'ha perdut també. La televisió era rara, així que s'anava molt al cinema; recordo els de la Rambla: Femina, Metropol i Tarragona; i els de la Rambla Vella: Capitol i Coliseum. Gairebé tots desapareguts o molt canviats. Aquelles sessions de dues pel·lícules, on es menjaven pipes i es deixava el sòl brutíssim, eren encantadores. Es passejava molt per la Rambla, fins al balcó i tornar: nois i noies s'observaven en creuar-se. Hi havia files de cadires metàl·liques sota els magnífics plàtans, també desapareguts, on podies asseure't a veure la gent passar, o a llegir tranquil·lament un periòdic. Un senyor passava a cobrar per això, però molts l'evitaven amb astúcia. Hi havia balls, on les noies esperaven assegudes el fet que algun noi maco les tragués. No hi havia molts cotxes, i se n'anava a Barcelona amb el tren tramvia; a la tornada calia anar amb compte de fer transbord a Sant Vicenç, en cas contrari arribaves a Reus, d'on calia tornar a Tarragona en troleibús. Era un altre món.

Li va costar adaptar-se al nou entorn?

Em vaig adaptar ràpidament i sense grans problemes, perquè en general tot em va semblar millor que en el lloc d'on venia, començant pel nostre habitatge. És clar que al principi em va semblar que Tarragona era una ciutat molt petita, i vaig trobar a faltar molt els meus familiars i amiguets de Sevilla, però aviat vaig fer amics nous.



Iniciant una sessió de pesca submarina a Torredembarra

El fet que Tarragona tingués mar, platges i port va ser una de les meves majors fonts de gaudiment. La natació i la pesca submarina van ser passos cap al compliment del meu vell somni d'arribar algun dia a ser marí. Vaig tenir la sort de conèixer un amic que em va acompanyar en aquell recorregut; amb ell vaig viure grans moments i petites aventures. El fet que es parlés una altra llengua mai el vaig viure amb angoixa, com els meus pares, que mai es van acabar d'adaptar. És clar que això en part va ser gràcies al fet que l'ensenyament era només en castellà, però estic convençut que si hagués estat en català m'hagués adaptat bé de la mateixa manera.

Ofereix vostè crítiques, a vegades molt dures, dels seus professors, en els diversos nivells de la seva educació. Les considera justes?

Es tracta d'un tema delicat, molt subjectiu, com ha de ser, perquè entra en el camp de les opinions, que són formes d'expressió dels gustos de cadascú. En el batxillerat, en general tendíem a riure'ns dels professors. No els preniem molt seriosament i vèiem les obligacions i la disciplina com una cosa a la qual calia sostreure's al màxim. Apreciàvem el bo que apareixia, però sense ser molt conscients d'això. Així que no, les nostres crítiques no eren segurament molt justes. A l'ensenyament superior la cosa canviava. Quan vols progressar en la vida a través de l'estudi t'adones de la importància de tenir bons professors. Al mateix temps, ets més dur amb els que et semblen dolents, i tendeixes a fer-los responsables de les teves insuficiències, o dels teus fracassos, si els tens. Jo vaig estudiar dues carreres seguides i amb el temps vaig aprendre a valorar molt els bons professors. En aquesta etapa crec que sí, que les meves crítiques van ser justes, almenys en l'essencial.

El primer volum era molt nostàlgic. Podríem dir alguna cosa semblant del present?

Rotundament no. Com vaig defensar en el primer lliurament, la infància és la pàtria de l'home. No obstant això, l'adolescència i la joventut són una cosa molt diferent: aquí tens el més important de la teva personalitat ja formada. Vius les situacions amb un gran bagatge propi i saps que ets en bona part responsable del que et succeeix. Al mateix temps, la vida et dona destrets, a vegades tremends, i ja no pots prendre-te'ls com si es tractés tot d'un joc. Tampoc et pots ja refugiar en els teus pares. Sofreixes desenganys i frustracions i aprens a afrontar-los; ningú pot fer-ho per tu. Clar que hi ha encara molta diversió, i està el descobriment de l'amor i del sexe, però tot d'una forma una mica pedestre, poc sofisticada. De major aprens a gaudir millor de tot, controlant-ho més, triant millor el teu propi camí, sense seguir tant els altres. Sento poca nostàlgia, molt poca, d'aquella època.

Hi ha episodis tràgics que vostè no ha eludit. Li ha resultat difícil explicar-los?

És curiós, però en iniciar el treball en aquest segon volum pensava que aquests episodis els relataria ja a resguard de la seva influència destructiva, refugiant-me en la distància cronològica i vital, com instal·lat en una trinxera segura. Estava equivocat. Si els hagués contat de manera sumària, sense molts detalls, certament hauria estat així. No era aquesta la meva intenció, per respecte al lector, a mi mateix i a les persones involucrades. Per tant, haig de confessar que sí, que m'ha estat molt difícil descriure aquells tristos i dolorosos esdeveniments, de la forma que ells mereixien. Ho he passat malament, però valia la pena; a pilota passada ha estat una gran descàrrega d'emocions. Al mateix temps, ho he viscut com un homenatge a les persones de les quals parlo en relatar-los; homenatge que necessitava fer-los.

L'eix central de l'obra és la mar. Li va costar molt la decisió de deixar-ho per sempre?

En realitat vaig deixar la mar i els vaixells dues vegades, però la mar continua sent una gran font d'atracció per a mi, i continuo bussejant amb la mateixa il·lusió que sentia als meus 16 anys. Això sí, ja no practico la pesca submarina, sinó només la fotografia subaquàtica. Tornant a la pregunta, la primera vegada que vaig deixar la professió de marí mercant jo era conscient que es tractava d'un abandonament temporal, així que no em va costar molt prendre aquella decisió. La segona vegada, ja definitiva, havia cobrat plena consciència de la gran duresa de la professió de marí mercant. De fet, en estudiar una altra carrera m'estava preparant ja per a dedicar-me a una altra cosa. En guanyar l'oposició de catedràtic d'institut la decisió de deixar els vaixells va ser automàtica, i la vaig viure amb alegria i satisfacció. És clar que, a l'ésser la meva primera vocació molt autèntica, sempre he recordat aquells viatges amb una mica de nostàlgia, i em continua agradant veure vaixells i estar en contacte amb aquell ambient, a través dels vells amics, les xarxes socials, etc.

Dedica vostè tot un capítol a explicar el que significa ser marí.

Era del tot necessari. La gent de terra ho ignora tot de la mar, la navegació, etc., així que feia falta una espècie d'introducció a aquest món. En cas contrari, al lector mitjà, fins i tot culte, li hauria estat incòmode endinsar-se de sobte en l'ambient marítim. Cal conèixer alguna cosa de la terminologia i dels costums mariners per a comprendre bé les històries sobre els viatges que es narren i els diferents episodis que tenen lloc en elles, tant de la vida a bord com de les entrades i sortides de port, etc.



En el vaixell MERMAID

Va navegar pocs anys, però se les va arreglar per a visitar bona part d'Amèrica, el Mediterrani, Àfrica, i fins i tot va arribar fins a Aràbia.

Efectivament, encara que això va ser en part producte de la sort. Quan en aquella època un buscava embarcament, bé fos d'alumne en pràctiques com d'oficial, ja amb el títol de pilot de la marina mercant, contactava amb les companyes navilieres que en principi fossin interessants per als seus propòsits. Hi havia gent que buscava primer de tot bons salaris; uns altres s'inclinaven per línies atractives per a conèixer països nous, i altres volien sobretot estar a prop de casa i de la família. Jo, en diferents etapes, vaig buscar embarcaments diferents, segons la meua situació del moment. En conjunt sí, la veritat és que vaig aconseguir conjugar bastant bé els diferents interessos de la meua trajectòria. La fortuna em va acompanyar, perquè no sempre es presentaven les ocasions que buscava, i a vegades vaig estar de mala gana, amb bastant frustració, en no trobar l'esperat.

Com veu vostè, des de la distància en el temps, la duresa de la vida del marí?

La vida del marí actual és molt diferent de la de la meua època. Les campanyes són més curtes i les vacances més llargues. Els vaixells són més moderns i estan més ben equipats, tant tecnològicament com en matèria de seguretat. La navegació és més còmoda, per la qual cosa ja rarament s'utilitza el sextant per a situar-se. No fa falta, perquè es disposa d'aparells similars al GPS, que et diuen en cada segon on ets, requisit indispensable per a traçar el rumb correcte al

destí. Les comunicacions són molt millors, fins al punt que ja no és necessari el clàssic telegrafista a bord, que es comunicava amb el país de base per ràdio d'ona curta, usant el codi Morse. Els mòbils i internet ho han fet tot molt fàcil. No obstant això, un viatge llarg continua sent llarg, així que qui no el tolera bé sofreix per la nostàlgia del seu país i la seva família. Com sempre, els joves s'adapten millor, i els que es van fent majors intenten buscar treball en terra. En conjunt continua sent una professió dura.

Com en el primer volum, segueix vostè aquí el tractament del sexe d'una manera molt franca. Era necessari tant de detall?

Necessari certament no, però sí convenient. Si decideixes des del principi que el sexe és un tema més, has de ser conseqüent i abandonar la preocupació pels possibles lectors amb prejudicis sobre el tema. Al mateix temps, ja que m'he esforçat a utilitzar un vocabulari senzill, semblant al de les nostres converses col·loquials, no he vist raó per a eludir els temes sexuals. He tractat, per tant, de buscar la complicitat del lector, fer que s'identifiqui una mica amb el que es conta. La tendència no és certament majoritària entre els autors d'autobiografies. La majoria segueix saltant-se olímpicament els episodis sexuals de la seva vida, potser per pudor, potser per temor a ofendre, potser per evitar referir-se a altres persones. Tanmateix, tot això pot superar-se fàcilment amb una mica de tècnica literària elemental, i una mica de dedicació i delicadesa. Al final, en una època on es parla de sexe fins i tot a l'escola i en els mitjans de comunicació, he intentat posar el meu granet de sorra en la normalització del tema.

Hi ha setanta fotos en el llibre, que hauran contribuït a despertar els seus records.

Efectivament. Sovint han estat les fotos les que m'han permès donar continuïtat als diferents episodis. Així mateix, les cartes de l'època m'han ajudat a reconstruir moments i esdeveniments, així com la col·lecció de postals que guardo dels molts països que vaig visitar, moltes de les quals van escrites amb detalls dels diferents llocs. Considero que l'aparell gràfic és imprescindible en una autobiografia; li dona credibilitat i ajuda a estimular les imatges mentals que el lector sens dubte es va fent a mesura que progressa en la lectura. Així mateix, m'ha semblat essencial intercalar les fotos al costat dels esdeveniments on s'insereixen. Agrupar-les totes al final, o enmig de l'obra, com tantes vegades es veu, no ajuda a donar continuïtat a la lectura. La meua opció té l'inconvenient que la qualitat de les fotos minva una mica, però crec que en conjunt val la pena.

En els seus primers intents als vint anys per escriure, va intuir que aquesta activitat ocuparia molts dels anys per venir?

Mai m'hauria atrevit ni a somiar que escriure seria una part essencial de la meua vida. Els meus llibres, assajos i articles s'han mogut sempre en el terreny acadèmic. A la meua jubilació vaig descobrir que molt de l'escrit estava inèdit, així que he anat digitalitzant i publicant el que m'ha semblat més valuós. Els dos volums de la meua autobiografia és el més literari que he produït fins ara. M'ha costat canviar el seriós i sobri estil acadèmic per un altre més lleuger i detallista, però li he anat trobant el gust. En veure que els lectors em mostren la seva aprovació he anat aprofundint en això. Potser quan acabi aquest llarg projecte intentaré fer alguna novel·la, segurament de temàtica filosòfica. Mai se sap. La vida dirà.

El llibre acaba amb vostè guanyant l'oposició de catedràtic d'institut. En la seva llarga vida docent, no va pensar mai a tornar a navegar?

Definitivament no. Les meves ànsies per l'aventura marítima i per conèixer món mentre navegava van quedar prou satisfetes. Em continua agradant viatjar, i ho faig sempre que puc. Fins i tot en els meus temps de professor universitari sovint acceptava invitacions per a conferenciar, o donar cursos fora, mogut sobretot per la curiositat pel país. I després de la meua jubilació he canviat una vida estable per una nòmada, amb molt freqüents canvis de lloc i de casa. És una mostra que la meua vocació marinera va ser la conseqüència del meu gust pel canvi. Els viatges marítics són molt

lents; a creuar l'Atlàntic es triguen molts dies, que es converteixen en hores amb l'avió. Resumint: soc viatger abans que marí, encara que la vocació marinera va venir a complir un bonic somni d'infància.